

Abonamentele

Pentru Sibiu:

1 an 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr.,
1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

cu ducerea la casă cu 15 cr. pe lună
mai mult.

Pentru monarhie:

1 an 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr.,
1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1 an 10 fr., 1/2 an 20 fr., 1 an 40 fr.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Insertiunile

Un șir garmond prima dată 7 cr.,
a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.,
și timbru de 30 cr.

Redacțiunea și Administrațiunea:
Sibiu, strada Cisnădiei Nr. 3.

Se prenumără și la poste și librării.

Un număr costă 5 cr.

Epistole nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se înapoiază.

Situațiunea.

V.

Legea pentru naționalități hotărăsește
§ 20 următoarele:

„Adunările comunale își aleg ele înseși
ca protocolară și oficială. Procesul verbal
nu se se face totodată și în limba, în care
incă parte din membri cu drept de votare
de trebuință a se face.“

§ 21 hotărăsește, mai departe, că funcțio-
narii comunali, adresându-se la particularii din
comună, sunt datori (kötelesek) a se folosi de
limba acestora.

§ 22 hotărăsește, că comuna adresându-se
proprie sale autorități superioare, la organele
superioare ori la guvernul țării, se folosește fie de
limba statului, fie de limba ei proprie, ear adre-
du-se la alte comitate ori la organele acestora,
se folosește fie de limba statului, fie de una
dintre limbile admise drept protocolare în acel
comitat.

§ 23 hotărăsește, că ori-și-care cetățean al
comunei, adresându-se la comuna sa proprie, la au-
toritatea bisericăască și la cea administrativă, la
organele acestora ori la guvern se folosește de
limba sa maternă.“

Aceste paragrafe sunt baza legii
pentru naționalități, formularea clară și
să mai presus de ori-și-ce discuțiune a
principiului poliglot în dreptul public al
țării noastre, o basă pe care o primim
noi, o formulare, pe care o admitem.

Cerem însă, ca aceia, care au primit
aceste premise, să primească și conclusi-
unile ce rezultă neapărat din ele.

Același principiu s'a admis și în ju-
dicițiune.

§ 7 hotărăsește, că cetățeanul se se folo-
sească în cererile adresate judecătoriei comunale
în limba sa maternă, în cererile adresate
judecătoriei vre-unei alte comune de limba ofi-
cială a acestei comune, în cererile adresate
judecătoriei cercuale de limba oficială a comu-
nei sale, ear la alte instanțe judecătore-
ști de limba oficială a districtului, în care
se află.

După § 8 în toate aceste cazuri hotărârea
se face în limba petițiilor și citațiunile se fac în
limba maternă a petiționarului.

Același principiu s'a admis însă mai
depresupra în ceea ce privește viața intelectuală,
școlile și instrucțiunea.

Bisericile, declarate autonome, au
dreptul de a-și alege ele înseși limba atât
pentru administrațiunea lor, cât și pentru
școlile confesionale înființate și susținute
de ele și, după § 16, adresându-se fie la
guvern, fie la alte autorități, au dreptul
de a se folosi de limba lor oficială sau
de orice limbă din limbile oficiale ale auto-
rității, la care se adresează.

Ear § 17 hotărăsește următoarele:

„Succesele instrucțiunii publice fiind
în punctul de vedere al culturii gene-
rale și al binelui comun cel mai de că-
tărit, aceste (ministrul de instrucție) e dator
să purta de grijă, că în așezămintele de
instrucție să se țină în vedere, pe cât va fi
posibil, cetățenii de ori-și-ce na-
ționalitate, unde ei se află în mase mai
compacte, în apropierea ținutului lo-
cal de densii să se poată forma în limba
maternă până la gradul, unde începe
pregătirea academică.“

Abstracțiune făcând dela acest nou
— *nem lehet*, — drepturile cuprinse în
aceste paragrafe sunt clar formulate, ad-
mise de dieta Ungariei și sancționate de
Regele încoronat al ei.

Au fost însă ele respectate? — Sunt
ele respectate astăzi.

Nu, căci — *nem lehet!*

Dacă comuna are dreptul de a-și
alege limba oficială și particularul poate
să se adreseze la toate autoritățile în limba
comunei sale, urmează, că toate autori-
tățile, care sunt datoare a da răspuns în
limba, în care li s'a făcut întrebarea, sunt
totodată datoare a pute să dea răspuns în
această limbă, urmează că nu se pot numi,
nici alege drept funcționari administrativi
ori drept judecători decât aceia, care știu
limba, în care li se pot adresa cereri, ur-
mează, că la curțile de apel și la curtea
de casațiune și la ministerii trebuie neapă-
rat să fie știute toate limbile, în care se
pot adresa cereri în regatul Ungariei.

Dacă se poate! — ne răspunde legea.

Nem lehet! — grăiesce guvernul.

Apoi aceea nu e lege serioasă, în
care e vorba de doar' și poate, și acela
nu este un serios sistem de organizare, în
care solgăbirăul poate să țină „*nem lehet!*“,
când legea țină *musai!*

Fiind-că funcționari administrativi și
judecători sunt oameni, care nu știu ro-
mânesce, ei resping cererile ce li se adre-
sează în limba română fie de comune, fie
de particulari, fie de autoritățile bisericăști
și astfel limba maghiară s'a impus ca sin-
gura limbă oficială atât în administrațiunea
comunală, cât și la instanțele judecătorești.

Dacă se face arătare la ministeriu,
vine drept răspuns o ordinațiune ministe-
rială, care aprobă nesocotirea legii, și o
stabilește drept normă pentru viitor, ear
dacă se face interpelațiune în dietă, i se
dă ministrului un vot de încredere.

În instrucție, în sfârșit, al căreia suc-
ces legea îl declară drept cel mai de că-
pătenie din scopurile urmărite de stat, nu
numai, că nu ni s'a lesnit desvoltarea prin
introducerea limbii române drept limbă de
propunere în școlile de stat așezate în
mijlocul nostru, ci mai virtuos ni s'a în-
greunat, impunându-ni-se pretutindene ca o
sarcină stearpă și insuportabilă întro-
ducerea limbii maghiare drept obiect obligat.

E vorba să învățăm noi o limbă
nouă, pentru-ca să putem înțelege pe sluj-
bașii plătiți din roadele muncii noastre.

Aici se infundă sistemul, aici el a
ajuns „ad absurdum“.

Căci, dac'am pute noi să ne identi-
ficăm cu poporul maghiar, n'am mai face
oposițiune nici pasivă, nici activă.

Ceea ce ne împinge să facem opo-
sițiune e conștiința puterii noastre de resis-
tență și ceea ce ne dă curajul de a face
oposițiune numai pasivă e convingerea, că
adversarul ne este slab, mult prea slab,
pentru-ca să poată suporta timp mai îndelungat
resistența noastră și noi înșine
suntem mult mai tari decât să putem

fi împedecați în mod constant prin el în
desvoltarea noastră.

Dela 1880 încoace Românii nu mai
scad; ei au început ear a se sporî, de o
camdată în proporțiuni mici, dar unde e
spor în număr, e și în averi și în cultură, e
spor în toate. Treaba noastră e acum să
îndemnăm pe frații nostri la lucrare întinsă
pe toate terenele, să organizăm lucrarea
lor și să mergem cu toții harnici înainte,
plugarul cu plugul, dascălul cu cartea,
preotul cu povața bună, avocatul cu paza
dreptului, meșteșugarul cu unealta, neguță-
torul cu socoteala, scrietorul cu peana,
toți cu toții harnici — înainte, ca prin
munca noastră să rescumpărăm libertatea
și pământul de sub picioarele noastre,
căci tot prin munca brațelor noastre s'au
curățit pădurile și s'au deschis izvoarele de
bogăție ale țării noastre.

Ear D-l Tisza nu ne va oprî în cale.

Spre a se pute susține în fruntea
afacerilor, D-l Coloman Tisza a fost și
este silit a face în toate părțile concesii,
în urma cărora și-a pierdut toată autori-
tatea la poporul maghiar. Astăzi nu se
mai poate răzema decât pe cercurile elec-
torale române, rutene, slovăcesci și sârbesci,
din care-și scoate majoritățile în vîrteala
sistemului electoral, pe care l-a întrodus
la 1874. Cu toate aceste nu s'ar pute
susține, dacă n'ar măguli neîncetat opinia
publică maghiară prin măsurile luate contra
naționalităților și dacă nu și-ar fi asigurat
spriginierea aceluia dintre Maghiari, care,
lipsiți de lefuri, ar trebui să moară de
foame, ear acestia sunt mulți și împinși
chiar și de sentimentul de conservare a-l
susținere pe patronul lor cu toate mijloacele.

Chiar dac'ar voi dar, D-l Tisza nu
poate să ne facă nici măcar concesiu-
nea de a impune respectul legii, fiind-că e
slab și noi, lipsiți de înfrîurirea legitimă,
nu putem să-i dăm mai multă spriginire
decât poate el însuși să iee prin violență
dela noi.

În ziua, când ni-ar face cea mai
mică concesiu-nea, îl răstoarnă opinia pu-
blică maghiară.

Aceasta o simt cercurile guvernamen-
tale cel puțin tot atât de bine ca și noi.

Organul oficios „Nemzet“ respinge
în Nr. dela 24 Maiu bănuiala, că guver-
nul ar fi avînd înclinațiunea de a le face
naționalităților concesii.

„Căci, — țină „Nemzet“, — nu este în
comunicațiune și jurisdicțiune, în instrucțiune și
administrațiune o singură ramură, în care gu-
vernul se nu fi făcut în interesul întăririi și
validității maghiarismului tot ceea ce cu mijloace
legale și constituționale se putea face.“

„Nemzet“ constată apoi, că atât Ro-
mânii, cât și Sârbii fac o opozițiune ener-
gică, urmează apoi:

„Dar contra acestora, atât între Ro-
mâni, cât și între Sârbi, s'au format par-
tide moderate, constituționale și pacifice,
care primesc (fără învoială prealabilă) ce-
rințele constituțiunii și iau poziție contra
exagerațiunilor propriei lor rase.“ —

Care va să țină meritele guvernului
pentru națiunea maghiară sînt mari, căci
el nu numai a întărit maghiarismul pe
toate terenele vieții publice, ci a găsit toto-
dată chiar între Români oameni, care fără
de nici o învoială prealabilă, s'au anga-
giat a combate contra Românilor și pentru
maghiarism.

Urmează apoi o lecție la adresa acestor
Români domesticiți.

„De sine se înțelege, că mai sînt
încă multe de făcut în această privință.

„Se înțelege de sine, că nu susținem,
că noul partid român a și susținut *proba
de foc*; dar îi aprobăm direcțiunea și o
socotim acceptabilă și vrednică de a-i da
întărire. Și dacă tocmai acum și tocmai
la universitatea din Cluj tinerimea română
ia o atitudine și manifestă nisce tendențe,
pe care nu le socotim nici constituțio-
nale, nici leale, . . . e lucru firesc, că din
aceasta noi tragem două conclusiuni. Una
este, că, durere, partidul român moderat
e atât de tiner și a făcut până acum atât
de puțin, încât n'a putut nici măcar să
smulgă tinerimea din ghiarele extremiștilor.“

„Partidul român moderat“ sînt
dar copoiii, cu care d-l Tisza le promite
Maghiarilor, că va face vînașoară asupra
tinerimii române, oamenii chemați a ispiți,
a corumpe și a seduce pe tinerii români,
să se despartă de poporul, din care-au
eșit, și a-l ispiți în urmă și a-l corumpe
și a-l seduce și pe acesta.

Astfel nu vorbesce aliat despre aliat,
ci stăpînul despre slugile plătite; nu ast-
fel ar vorbi d-l Tisza, dac'ar avînd trebuință
de voturile Românilor: astfel vorbesce gu-
vernul, care nu se poate susține decât sa-
tisfăcînd până la cele mai mici amănunte
cererile opiniei publice maghiare.

Nu dar cu Tisza, ci cu Maghiarii
trebuie să căutăm a ne înțelege, dacă e
asemenea înțelegere cu puțință.

Revista politică.

Sibiu, 18 Maiu st. v.

Pregătirile electorale încep a deveni
cât se poate de interesante. Ele ne dau
măsura ferberilor și dușmăniilor ce există
între cetățeni. În Mezőkeresztes taberile
adversare nu s'au mai mulțumit numai
cu simple intimidări și păriuieli; lucrul a
ajuns până la omor. Cinci morți și mai
mulți răniți! Eată scirea, care ne sosit
alaltăieri din acest cerc electoral. Apoi
dacă acuma când tot ce se face sînt nu-
mai pregătiri pentru alegere, la ce trebuie
să ne așteptăm în timpul alegerilor? Triste
semne ale timpului, în care trăim! Unde
este administrațiunea, a cărei primă datorie
este d'a îngrijii ca ordinea să nu fie tur-
burată? Dar ce să mai perdem vorba în
zădar. Astfel se întîmplă, când adminis-
trațiunea, uitându-și de datoriile ei, se face
ea însăși cel mai mare cortez, spre a face
să triumfe aleșii guvernului.

Revisuirea constituției preocupă cu
desăvîrșire sferile politice din Franca. Numai patru rînduri conține proiectul și cu
toate acestea modificările ce se intenționează,
sînt de o importanță estorinară pentru
viitorul republicei. În primul punct al

proiectului se dice: „Dreptul de revisuire nu se va pute estinde nici-odata asupra formei republicane de guvernament.“ Prin această dispozițiune se va pune capet tuturor tendențelor de a resturna republica pe cale constituțională. Al doilea punct se referă la senat. Acest corp legiuitor a fost privit de mulți ca o pedecă în mersul statului și de aceea stânga extremă a agitat necontentit pentru desființarea lui. Ferry a preintimpinat această reformă radicală, menținând senatul în proiectul seu, dar cu drepturi restrinse. În locul senatorilor pe viață se vor alege senatori pe câte nouă ani prin senat și țara va alege pe ceilalți senatori pe trei ani. De asemenea se modifică și dreptul bugetar al senatului. Pe viitor senatul nu va mai avè dreptul de a sporî sau micșora creditele acordate de cameră. Cu modul acesta senatul perde marea sa influență de mai nainte punându-se pe picior de egalitate cu camera deputaților. Întrebarea întrebărilor însă este, dacă Ferry va isbuți în ambele camere cu proiectul seu. Monarhiștii se vor opune din toate puterile. Nici radicalii nu sînt dispuși să meargă cu guvernul.

Dificultățile ce guvernul englez întimpina până acum în privința conferenței egiptene, se pare, că sînt în mare parte înlăturate, căci după cum ne spune o telegramă este probabil, că conferența se va întruni la 11/23 Iunie. Două puteri erau, cari nu erau învoite cu programul conferenței, stabilit de guvernul englez: Turcia și Franția. Turcia acum și-a dat consimțământul seu, cu rezerva însă de a se recunoaște suzeranitatea Porții peste Egipt. Franția încă este pe cale de a se învoi. Se dice, că Gladstone ar fi recunoscut dreptul de control al Franției și că încă trupele engleze, deosebirea este numai, că Englitera cere un termen de cinci ani, pe când Franția pretinde ca ocuparea să nu dureze mai mult de doi ani.

Tabajdi-Pașa.

Unul dintre oamenii, prin care Dnul Tisza îi stăpănește pe Români, cel mai de frunte e faimosul Tabajdi, un calvin de pe șesul țerii unguresci, înalt de un stângen și om răstit din fire. El nici nu scie, nici nu vrea să scie nici măcar un cuvânt românesc, dar e stăpân pe trei comitate aproape curat române, al Aradului, al Carașului și al Severinului, un pašalic ce se întinde dela Oradea-Mare până la Orșova și până în culmile munților ce despart țara Ungurescă și Bănatul de Ardeal.

Eată ce scrie un corespondent al diarului „Pesti Napló“ despre pregătirile ce face acest pașă în vederea alegerilor și despre modul, în care sînt administrați Românii din cele trei comitate.

Foița „Tribunei“.

Mișcarea limbei române în veacul curent.

Conferență ținută în întrunirea dela 15 Martie a societății „Petru Maior“ din Budapesta. (Urmare).

Să revenim acum pe scurt asupra unor momente ce s'au petrecut în privința limbei și a scrierii ei.

Cunoscut lucru este că, începând dela cea mai veche carte românească cunoscută, până la venirea scriitorilor amintiți mai sus, aproape toate cărțile românesce erau scrise cu așa numitele slove cirilice. Un singur fragment aflat într'o cronică polonă se dice a fi fost scris cu litere latine. Și aceasta, având în vedere mai ales că cea mai mare parte a acestor cărți sînt de cuprins bisericesc, este ușor de înțeles pentru că se scie că biserica noastră, prin unitatea credinței era influențată de cel mai puternic popor de neam slav. Și sub această influență s'a vîrît în scrierile românesce unele cuvinte și un sistem alfabetic cu totul deosebit de firea limbei. Că acest sistem a fost nepractic nu se poate dice. Dar se poate susține că a fost nepotrivit. Causa pentru ce nu s'a opus alt sistem acestuia din partea oamenilor nebisericani, se esplică prin îm-

„Tiranismul, preținsele abuzuri și călcările de lege sêvrșite de comitele suprem și de funcționarii comitatului Hont nu sînt decăt pișcături de țînțari și de musce în comparațiune cu cele din comitatul Aradului.

„Cul puțin n'am cetit și n'am audit, că în comitatul Hontului se fie vre-o comună, în care episcopul cassei orfanilor se fie umflat 12—15,000 fl. avere a orfanilor, adecă se fie pus în loc de această sumă, când i s'a cerut socoteală, obligațiuni private ale sale până la această valoare. În comuna Pâncota din comitatul Aradului, din voia Domnului, s'a întemplat și acestea sînt acum câți-va ani. — Și care au fost urmările? — Că comuna păcălită tace și plătesce acum ce lipsesce din cassă... Nu departe de aci au dispărut din cassa comunală vre-o 2000—3000 fl., cum și în ce fel, aceasta mulți o vor fi sciind. Notarul n'a avut altă șupărare decăt că a fost mutat la altă comună. În comuna Cinteza fostul notar a dilapidat 3—4000 fl. De geaba! Când solgăbirul, — cel mai excelent din țară, — se duce să viziteze cassa, perceptorul a dus cheia, ear pe perceptor l-a dus dracul la vre-un tîrg; astfel nu s'a putut constata în mod oficial. Numai acum se trezesce comuna, că notarul declarat insolubil n'o s'ei poată nici-odata restitui suma de 3000 fl.

Toate aceste sînt secrete publice în comitatul Aradului. Și ce s'a întemplat? Tăcere adîncă? Partea covîrșitoare a banilor dilapidați poate s'o plătească răbdător contribuabil. Pe ici pe colo a mai fost pedepsit câte un dilapidator, dar comisiunea administrativă nici pîs! nu îndrăsnesc să facă. Nu îndresnesce a stărui, ca acci funcționari, — ba dacă trebuie chiar și Pașa — se fie trași la răspundere, de oare-ce abuzurile s'au făcut pe urma neglijenței lor. Ba nu îndrăsnesc să ridice glasul nici chiar contra funcționarilor denunțați opiniei publice în mod atât de grav. De! — e fișpanul la mijloc!

Care e împărțirea dreptății în afacerile administrative?

La aceasta numai acela poate să răspundă, care nu se ține de clica pašalicului. Totdeauna numai interesul hotărește, și acoperirea călcărilor de lege sêvrșite de organele subalterne e la ordinea zilei.

Dacă se duce un învățător la solgăbiru, ca să-și ceară restanțe de leafă, urcate la 5—600 fl. — el este respins cu cererea lui. Poate apoi să umble la inspectorul scolar, la vice-comite, la ministru, poate să cerșească ani întregi; banii tot nu și-i capetă. Să vie cine-va să denunțe pe vre-un primar, că păgubescce comuna, că pradă pădurea comunală, că are viață scandaloasă ori că nu face arătare despre vre-un cas de moarte năprasnică, — care deșteaptă bănuiala de violență, — solgăbirului și vice-comitelui nici că le pasă de asemenea denunțări! Căci acum vice-comitele își petrece timpul alergînd după fiacuri electorale, vînează voturile, când cerșitorînd, când poruncînd, când promițînd, când amenințînd, — așa cum poate, — căci — față cu alegătorii independenți — sciu domnii acestia să se tîrească și să se umilească.

Cum se face alegerile de notari prin comune, aceasta e un adevărat scandal! Din biroul vice-comitelui merge ordinul la solgăbiru, că trebuie să fie ales notar cutare ori cutare. Solgăbirul îl citează pe primar și-i dă porunca expresă, ca să corteșească așa ori așa. Diua alegerii se fixează. Solgăbirul ese cu mare tîmbălaș și se instalează la primărie. Primarul îi raportează, că e mare nevoie. Nu se poate! (Nem lehet!) Nu merge! Solgăbirul se încearcă a face să treacă cu sila marfa vice-comitelui. Nici așa nu merge. Vêdînd aceasta, solgăbirul amînă alegerea. Naivii alegători o iau de-a colinda până la Măria Sa

pregiurarea că în timpurile mai vechi, cu deosebire la noi, aproape toată procopseala era concentrată în mîna clerului. Dar poate și pentru-că atinsul sistem întrunia în sine toate sonurile ce recer la pronunțarea corectă a limbei noastre. Acest avantaj le lipsia caracterelor latine, ceea ce vom vedè mai târziu, când vom indica direcțiunile deosebitorilor scoale din timpurile mai noue.

Vorba este că susținerea acestui sistem pe la sfîrșitul veacului trecut ușura oare-cum credința în sofismele istoricilor nemți.

Ei diceau că și scrierea limbei românesce dovedesce originea noastră slavonă. În fața acestei aserțiuni au pășit reacțiunea cea înverșunată contra lor. Și se înțelege de sine, fiind extreme ipotezele lor, au fost duse la extrem și cele ale scriitorilor români, cărora nu le-a succes a dovedi adevărata origine în toată puterea cuvîntului, dar fără îndoială le-a succes a pune în vedere calea pe carea au să pășească urmașii lor pentru ca să o cerceteze și constate aceasta. Ei au ple-dat cu mult foc pentru originea latină și au stăruit cu hotărîre pentru înlocuirea potcoavelor cu litere latine. Și una și alta însă au remas mult timp nehotărîți. Destul că pe temeiurile acestor învățători s'a născut o scoală, care, ca toate lucrurile reacționare, a mers până aproape de prăpastie.

Această scoală, până bine de curînd, a fost

vice-comitele, credînd că acesta le va face dreptate. O și capetă. Dar încă cum!? „Vê poruncesc, — le dice vice-comitele, — ca pe acesta și acesta să-l alegeți, căci altfel vai de pielea voastră. Cum îndrăsniiți voi a vē pune în protivă mea! Acela vē va fi notar, pe care îl vîiesc eu.“ Bieții alegători mulțumesc frumos pentru dreptatea vicepănească și se întore acasă cu hotărîrea, că tot nu are să le fie notar creatura vice-comitelui. Deci — în viitor solgăbirul nici nu mai așteaptă să se adune alegătorii. Indată ce vre-o doi trei credincioși aclamă numele candidatului oficial, el declară alegerea făcută (veđi alegerea dela Hălmagi). Altă-dată umple localul electoral cu străini și nu-i lasă pe alegătorii comunalii să între. Străinii încep apoi să-l aclame pe candidat oficial pe toate tonurile și alegerea se declară făcută, ear pe alegătorii solgăbirul îi gonescce cu pandurii acasă (veđi alegerea dela Tăuși).“

Aceste nu le dicem noi; ele se dic într'unul dintre cele mai de frunte organe ale opiniei publice maghiare.

Noi constatăm numai, că nici nu se poate altfel decăt așa, cum este: un sistem ca cel întrodus de D-l Tisza nu se poate susține decăt prin violență și corupțiune.

Corespondențe particulare

ale „Tribunei“.

Cluj, 28 Maiu 1884.

Câteva reflesiuni sincere diuarului „Magyar Polgár“ din Cluj!

Acest diar guvernamental demult încă, dar mai cu seamă din ziua de trista amintire pentru studenții maghiari, și celelalte diare din Cluj, la 14 Maiu a. c. când au năvălit tinerimea maghiară asupra Românilor din Cluj, a început a uita de tot de destingerea juridică „dreptul meu și dreptul tîu“. Înaintea acestui diar nimenea altul pre sub soare n'are drept nici natural, nici public, nici personal în țara aceasta, afară de Maghiar!

Dar să vorbească el și apoi să judece lumea.

În Nr. 116 din 20 Maiu a. c. publicînd declarațiunea d-lui Dr. Gr. Silași în care declară în public:

1. Că d-sa nu este președintele „Iuliei“ precum este denunțat.
2. Că datorinții sale de prof. universitar a satisfăcut totdeauna conform legilor și ordinațiunilor ministeriale.
3. Că n'a trimis depeșă de felicitare „Gazetei“.
4. Că nu nutrește și nici n'a nutrit nici-odata simțeminte anti-patriotice și contra națiunii maghiare, ci din contră totdeauna atât în privat cât și public a indemnat pre ori și cine la iubire frățească și la bunăînțelegere reciprocă. Această declarațiune, cred că este destul de lămurită și destul de patriotică dela ori-ce om care scie respecta dreptul altuia și se scie aprețului și pre sine și drepturile sale.

„Magyar Polgár“ însă care nu vrea să dee drept nimenui de a esista aici în acest loc nefericit ce se numesce „Transilvania“ decăt numai Ungurului, nu este îndestulit cu declarațiunea d-lui Dr. Silași, ci-i pune el punctele de conduită și poftesce să le subscrie orbesce la poruncă dacă vrea să mai fie profesor.

Punctele aceste sînt următoarele:

1. Să declare dl Dr. Silași că el este credincios necondiționat constituțiunii unguresci așa precum aceea este astăzi.

oarecum localizată, fiind-că preste Carpați se întemeiasc altă scoală cu o direcțiune mai moderată, ceea ce se poate esplica și din însași firea lucrului. Românii de dincolo nu erau amenințați în măsură așa mare ca noi de dincoace, de aceea nici nu trebuia să-și ia refugiu la o apărare așa vehementă. Apoi mai contribue la aceasta și nesce produse scrise pe la sfîrșitul veacului trecut de Văcăresci. Poesii cu o limbă frumoasă și pline de patriotism. De observat este, că în amîndouă părțile se folosia pe atunci o limbă cu mici excepțiuni, românească poporană și dulce. Chiar scrierile întemeietorilor scoalelor sînt scrise într'un limbagiu cu totul ușor și ales. Se poate dice, că ei au continuat cu demnitate desvoltarea limbei pe urmele scriitorilor mai vechi. La început au și aflat adevărați următori în privința limbei. Scrierile poporane de pe acel timp și acum sînt proaspete în gura poporului român. Alesandria, Arghir, Poveștile lui Cichindeal, Leonat și Dorofata, Propovedania, ear în timpul mai nou Epistolia și Visul maicii Precestii, și astăzi sînt încă aproape singurele cărți de cetire la poporul de rînd.

Faptul este că pe acest timp abia poate fi vorba de o direcțiune mai pronunțată. Această direcțiune s'a croit abia după epocalele evenimente dela anul 1848. După aceste evenimente poporul român a început a se însufleși la tot felul de

2. Că nu stă pre basa de renței generale a Românilor țina 1881, adecă că nu-i pasivist!

3. Ca drept urmare a ac-părtinesce, ci din contră cond-afulrisesce activitatea tuturor, cari narea uniunii cu Ungaria și lucr-de stat maghiar, ear pre Români-nemulțumire și ură contra Ungu-

4. Că Dsa nu consideră sub coroana s. Stefan de „apesași și pre Unguri nu-i ține de răpiti-

Această declarațiune o aște delu prof. român Dr. Gr. Silași prof. nu o dă, o urgitează în vioriori ai foii sale. Necăpătînd în Nr. 122 în articolul „Ertstül-ne înțelegem unii pre alții se ași pre larg declarațiunea dlui Dr. mai pune următoarele puncte de le-ar fi așteptat să le ducă în Silași și anume:

1. Să fi scris diarelor romi-română a greșit foarte contra pa-a telegrafat „Gazetei“ felicitarea pasagiul „drepturile răpitate.“

2. Dl Dr. Silași ar fi trebuit corespondințele esite cu ocaziunea guresci dela Cluj din 14 Maiu și se se fi scris adecă diarelor, că nu denții maghiari au făcut demois-mesură în cât viața, averea și fam-erai în periclu; că nu-i drept, e ghiani au compus poesia aceea ce române în toate limbile și că sta aceasta nici odată nu o au făcut noase de a lor.

După aceste se întorcee r-împuță dlui Dr. Silași pentru ce „Iuliei“ (mai nainte i împuța peședinte) căci ca președinte poate mea română întru acolo ca să nu l-idea românismului (a romanismul clubot) din care este eschisă în gerea reciprocă între Români și e-

Împuță mai departe, că D- de 12 ani ca profesor la univa- nici atata progres cu tinerimea suferă pre cea maghiară cu bla-

Împuță mai departe dlui felicitat „Gazeta“, și nu-i crede deși s'a declarat în privința a colo, că nu-i în legătură cu nic-tică maghiară ci numai cu „Gaze și că dînsul nu s'a nisuit a ca- vistii români nici odată și ai ad- ci încă i-a secundat!

În fine după ce-i dă prele- triotism cu fruntea senină face cu seu cetitor, că demonstrațiunile a. c. și zilele următoare au fost și în contra dlui Dr. Gr. Silași.

Aceste toate sînt estrase Polgár“.

Vom analiza și noi cele d- „M. Polgár“ în trufia sa p-român Dr. Silași, în punctele ce renege originea sa română, se s- pul națiunii sale, se afuriscească, preot, pre toți Români cari mai ținea și drepturile patriei lor, acești Români sînt rebeli contra- contra statului, când afirmă că și persecuțați de stăpânii țilii.

Din aceste se vede, că v- vre să cunoască altă limbă de alte aspirațiuni decăt cele ma- interese de cât interesele maghi- țară nefericită!

întreprinderi și a început a îm- dură și terenul literar cel atât se poate că tocmai acest zel pre oameni cu putere sufleteasc- cutezat. Principiile desfășurate meniți mai sus au început a fi parte restălmăcite de scriitorii d- În Țara românească încă abia mas 4—5 scriitori, cari țineau 'cont ar- de limba poporului. Mulțimea n- sârșite. Devisa era, că, fiind dea- întroduse caracterele latine. A- după cum poftesce și firea lucr- într'un timp relativ foarte scurt- pătrar de veac această schimb- mod fericit, și astăzi toți Româ- scrierea limbei lor cu litere latin- dar nici nu este cu puțință să n- Nu numai pentru-că sîntem de e- mai virtos pentru-că acest sistem după cum am đis mai sus, cel e- mai reslătit între popoarele cult- Ceea ce a atras după sine e- desvoltarea limbii, este, că aceas- p- și în înțelesul ei se susținea, ca- latină: să se scoată din limb- străine și să se înlocuească cu ce- ce fără de nici un cumpăt și fi- gare de seamă a și început a se

Uita că aici sînt 3 milioane de Români, cari își au limba, aspirațiile și interesele lor naționali.

Uită că Dr. Silași la universitatea din Cluj reprezintă pe acest popor apăsător al cărui apăsător și evidentă, că la aceasta universitate ce ar trebui după dreptatea frățietatea și egalitatea predicată de Maghiari cari se laudă de popor liberal să fie cel puțin parietetică; în loc de aceasta labia este un singur profesor român și acesta pentru că e Român e batjocorit insultat până la extremitate și în urmă pofit ca să se declare renegat și să se subscrie sentința de moarte înaintea conaționalilor săi, dacă mai vrea să ocupe postul de profesor. Nu vreau să-l apăr pe prof. Silași, căci apăsătorul lui stă în nevinovăția sa.

Vreau să-l spun lui „M. Polgár“ și eu el tuturor Ungurilor fanatici, că la o asemenea declarațiune, ce o poftesce dela prof. Dr. Silași, are cuvânt și națiunea română, care contribuie cu milioanele și decide de milioane în visteria statului de unde se plătesc profesorii universității din Cluj. Nu voi să-l plătesc pe prof. Silași Maghiari încarnați și fanatici dela „M. Polgar“, ci poporul român cel apăsător de voi, și pînă urmăre nu voi aștepta de ai dicta credeul politic, ci națiunea română din al cărui sin a eșit și din a cărei sudoare trăește.

Prof. român Silași are datorința sântă de a fi Român bun, patriot bun românesc, și creștinos tronului pentru care Românii tot-deauna și-au versat sîngele. Cu bîrfelele și dorințele voastre nu are de a face nece atunci cînd în tirania voastră l'a-ți trage pre furcele amintite în frumoasa-vă poezie. Aceasta înțelege-o bine Ungure fanatic dela „M. Polgár“ căci și-o spune un popor demn de altă soartă, nu de ceea ce i-ați croit voi!!

Afurisit ar fi acel Silași care va fi așa slab de ânger ca să se subscrie sentința sa de moarte înaintea Românilor și de frica fanaticilor din Cluj. Scie D-l Silași, că numai dela ostașii de sub absolutism poșteu se se scoale de pre bancă și se mulțumească pentru cele 25 de bâte celui ce i le dede, și că dînsului nu i se cuvine să imiteze pre ostașul bătut de sub absolutism. L'a insultat l'a batjocorit nu trebuie se recunoască nici odată dreptul fanaticilor de a insulta și batjocuri și de aceea nu mai dă nici o declarațiune. Fie Român și nu aibă frică de nimeni „căci Românul în veac nu pierd.“

M. Polgár mai departe poftesce în fanatismul seu nebun, ca prof. român Dr. Silași să se minșască în interesul maghiar, cînd i impută și ăce că ar fi așteptat să se scoale cu peana în contra tinerimii române și în contra diarelor cari au publicat copilările lor din 14, 15, 16 și 17 Maiu a. c. sêvêrșite în centrul civilizațiunii maghiare din Transilvania. Cum pofții dela un prof. român, ca nu numai să se renege originea, ci încă să și spuie neadevêrul pentru voi, — să afirme, că Românii nu se sint apăsători, cînd apăsarea și persecuțiunile le par acuși nesuportabile; să mărturisească că voi cînd ați spart ușile dela casele parochiale române din Cluj, cînd ați spart ferestrele, cînd ați insultat pe tot sufletul român și în gura mare în mijlocul stradei, cînd ați cântat în gura mare în auzul sutelor de martori poezia acea de care vi-e rușine a o reproduce în limba voastră în original în foile voastre se mărturisească ăce că n'ați făcut nimic, de cît un lucru patriotic! Mergeți la tribunalul vostru din Cluj și veți vedea faptele voastre în oglindă fidelă, căci tribunalul deja le-a constat toate aceste și acolo este manuscrisul poezii voastre, a geniului fanatic maghiar în original așteptînd ca auctorul nerușinat să-și iee pedeapsa meritată, de care numai cu covrigături unguresci va pute scîpa.

Aci încă își arată „M. Polgár“ orbirea. El voiesce ca prof. român Silași să fie executat

ajuns la putere așa numita scoală a etimologîștilor, scoală născută în locul, unde se dobîndise oare-care libertate a poporului român de dineoace.

Această scoală a satorit o ortografie greoaie și a început a introduce în limbă cu ridicata neologismele latine. În curînd așa a inundat limba încît cu greu de a mai cunoasce dacă este românească sau latinească. La această întreprindere au fost ajutați și de Academia română. Mai ales împregiurarea că gramatica strîns etimologică a capului acestei scoale a fost premiata de Academie cu 300 de galbeni, a fost exploatată cu vreme și fără de vreme întru căștigarea popularității. În sîrșit, ajuns la ministerul de dincolo un aderent înfocat al acestei scoale și fiind direcțiunea ei nouă, a aflat și aci învățacei cu grămada. Mai ales din pricina că tineri de dincolo pe acest timp își făceau studiile tot în străinătate și astfel, venind acasă, nu se credeau îndreptățiți a pași contra acelora cari învățase în scoale românești. Abia mai erau în toată țara vre-o câți-va bêtărni conservativi cari mai țineau la adevêrata limba românească. Dar și acestia erau părăsiți cu necredință și luați în rîs. Astfel s'a întemplat că în timp abia de un păttrar de veac sau format două limbi deosibite: limba de scoală sau a învățătilor și limba poporului. (Va urma).

rele societății de maghiarizare, se se scoabare de pre catedra română și se se face cortezul ideii de maghiarizare. A-ți întărđiat: nu 12, ci 2000 de ani vi ar fi prea puțin pentru acest scop, căci natura voastră înștrăinează pre tot muritorul de cătră voi. Vê duceți la peire dorind să ajungeți visul vostru nerealisabil. Mai departe impută d-lui Silași, că nu partinește literatura maghiară beletristică, ci este în legătura cu „Gazeta Transilvaniei“.

În fanatismul seu nebun „M. Polgár“ uită că Dr. Silași e prof. de limba și literatura română și nu are cu literatura ungurească nimic. El trebuie să partinească literatura română din oficiu și după legile lor, și ca atare trebuie să cetească foi și diare române și nu maghiare, căci din cele maghiare e imposibil să poată propune limba română! Fanaticii acestia în dorințele lor nebune ajung la absurditate și la conclusiuni copilăresci.

Până cînd nu-ți fi frați adevêrați cu noi, nu pofții nici dela Dr. Silași, nici dela nime să vorbească de activitate la olaltă cu voi! Trageți voi la carul cel pécătos al statului, căci nu e departe timpul cînd îl veți cufunda de tot în noroiu și atunci vă veți trezi din fanatismul vostru! Noi nu ne urim cu așteptarea. Așteptăm bucurous!!

Rog pre D-nul Redactor dela „M. Polgár“ din Cluj Ajtai K. Albert, ca să publice cele scrise mai sus în diarul seu, dacă mai iubesc adevêrul și dacă vrea ca cele ce le scrie d-sa asupra Românilor se le iee omul de omenie în considerare și preste tot îl rog se spună adevêrul, că în 14, 15, 16, 17 Maiu toată inteligența română din Cluj a fost bajocurit în modul cel ma infam din partea studenților maghiari și din partea celor 3 foi maghiare locale și ca studenții maghiari au comis contra Românilor un pécac, care numai cu grea pocăință li se poate ierta de lumea cultă și civilisată. *Opincarul.*

Din cercul **Radnei**, 28 Maiu n. 1884.

Domnule Redactor!

Alegerile de deputați dietali pentru întreg comitatul Aradului sînt scrise pe ziua de 13 Iunie 1884 st. n. (Vineri). Pentru cercul Radnei este ales ca președinte al actului de alegere Gavril Bodnar ear ca notar Paul Miloran ambii notari comunali. —

Cercul Radna până în momentul present cînd vă scriu acestea, încă nu are candidat pe nimeni.

Postul deputat al acestui cerc Biró Kálmán, care a reprezentat acest cerc curat român, la 25 a. l. c. n. și-a ținut darea sa de seamă în Radna, în prezența alor 20, și două-șeci de alegători. — Alegătorii presentii s'au constituit în partidă moderată (mérsekkel elenzék).

Românii alegători din acest cerc sînt cu rezervă până după conferința din Sibiu conchেমată pe 1 Iunie n. 1884.

Se vorbește că trei cercuri din acest comitat între care și cercul Radnei sînt rezervate pentru Români cu programa guvernamentală. — Dar după cum se vede oamenii nostri nu prea vreau se primească ce li se dă din grație, și preferează a mânca pânea goală. — Placă domnilor să ne dee nouă alegătorilor dreptul nejguit de ei. —

Despre cele ce ar mai urma vă voi în-cunoscînța.

CRONICĂ.

Concertul pe care-l dă dl George Dima Dumineca viitoare în 1 Iunie n., spriginit fiind de d-na Irina Nasta, de d-l I. L. Bella și de „Reuniunea română de cîntări de aici, are următorul program:

PROGRAMUL

1. *Trei cîntări* pentru cor micst de G. Dima: a) Sêrmană frunză, b) Rêmăi sînêtoasă, c) Fântână cu trei isvoare.
2. *Două cîntece* pentru o voce de bas cu acompaniare de piano de G. Dima: a) Stelele, b) Seguidila (Concertantul).
3. *Trei cîntări* pentru cor micst de F. Mendelssohn-Bartholdy: a) Aducere aminte, b) Priveghitoarea, c) Lauda primăverii.
4. Două piese pentru Piano: a) *Fantasia* (Fis-moll) de F. Hiller, b) *Finale* din sonate în Cis-mol (op. 27) de L. van Beethoven. D-na Nasta.
5. *Două Hore* pentru cor micst de G. Dima: a) Hai în horă de a juca (poporală), b) Două inimi nu-mi dau pace (originală).
6. *Două balade* pentru o voce de bas cu acompaniare de piano: a) Der gestühnte Hirsch, de C. Reinecke, b) *Grenadirii*, de R. Schumann, Concertantul.
7. *Mama lui Stefan cel mare*, baladă pentru soli, cor micst și acompaniare de piano de G. Dima.

Bilete de întrare: O loge mare 5 fl., o loge mică 3 fl., cercele à 1 fl. 20 cr., balcon 80 cr., parquet 60 cr., Parterre 40 cr., se află de vîndare în tipografia „Institutului tipografic“ și sara la cassă.

Reuniunea Sodalilor români din Sibiu invită la petrecerea cu joc ce va arangia în grădina „Hermann“ Duminecă seara în 20 Maiu (1 Iunie) 1884. Începutul la 9 oare seara.

*

Turburările din Cluj au fost obiectul unei interpelațiuni a d-lui Coroianu în congregația comitatului Cluj. Reservându-ne a aduce un raport special, punem de astădată sub ochii cetitorilor nostri o depeșă a lui „Pester Lloyd“, interesantă deja prin aceea, că o găsim ca depeșă chiar într'un organ, precum e „Pester Lloyd“. Eată-o.

Cluj, 28 Maiu n. În adunarea generală de astăzi a comitatului Cluj, advocatul Coroianu, a interpelat, pentru ce vice-comitele n'a pomenit în raportul seu de demonstrațiunile ostile Românilor ale tinerimei universitare din Cluj. A întrebat, pentru ce vice-comitele a asistat la arderea ceremonială a exemplarelor „Gazetei“, pentru ce, mai departe, vice-comitele n'a împedat ținerea adunării din Cluj-Mănăștur de cătră tinerimea universitară, și în fine din ce causă vice-comitele a pus sub interdicție societatea „Iulia“. Vice-comitele Gyarmathy respuse, că demonstrațiunile nu s'au întemplat pe teritoriul comitatului Cluj, că dînsul la arderea exemplarelor din „Gazeta“ a fost de față numai ca particular, că adunarea tinerimei universitare pe teritoriul Cluj-Mănășturului n'a fost o adunare în adevêratul înțeles al cuvîntului, ci numai o convenire, care n'a fost notificată de mai înainte și care prin urmare n'a putut fi împedecată, și în fine că ordinul de interdicție față cu societatea „Iulia“ a fost dat în urma intervenției rectoratului universitar. De altminterlea vice-comitele exprimă mirarea sa că se găsește cineva, care se ridică cestiunea de naționalitate acolo unde ea nu există. Respunsul vice-comitelui a fost primit de întreaga adunare, afară de interpelator. De teamă ca nu cumva tinerimea universitară se nu însceneze nouă demonstrațiuni, locuințele așa ășilor conducători ai Românilor sînt păzite de gardiști și patrule trimise din partea poliției“.

Mărturisirile d-lui vice-comite Gyarmaty sînt foarte prețioase, și e bine că le-aflăm într'un organ ca „Pester Lloyd“. Încât pentru temerile *oficioase* de demonstrațiuni noue din parte maghiară în contra „așa ășilor conducători români“, apoi acestia vor fi sciînd și ei, că adevêrații inscenatori ai turburărilor din Cluj și, neasemnat mai mult încă, cei dela cărma țerii astăzi după evidența consecuențelor, cel mai puțin neplăcute, nu pot avè altă nisuință, decît a se îngriji pécac nu mai se poate, ca nu cumva se se atingă un perisör măcar din capetele „așa ășilor conducători români“, cari deci și de aci încolo își vor împlini datorințele față cu neamul lor asuprit și batjocorit.

*

Cu privire la afacerea *Nicoară* primim următoarea

Declarațiune.

În afacerea de onoare a d-lui sublocot. în rezervă Augustin Nicoară și Szász Károly jun. subserișii, ca secundanți ai d-lui locotenent, își țin de datorință a aduce la cunoscînța publicului următoarele:

Szász Károly jun. care a vêtëmat direct pe d-l Nicoară a fost provocat prin noi în numele acestui din urmă. Szász Károly a primit în formă provocarea, dar a aflat de bine prin secundanții sei Varró László și Bonis Samuel a trage la îndoială aptitudinea d-lui sublocot. Nicoară, deși este cunoscut, că până cînd cineva e de fapt oficer, este apt de a da și a cere satisfacțiune.

Încât pentru afirmarea secundanților Varró László și Bonis Samuel, că pe d-nul Nicoară l-ar fi vêtëmat alții înainte de Szász Károly și anume Páska Zoltán, Bonis Samuel, Varró László, conte Teleki László, conte Toldalagi László și Zöld Gábor, cari numai după provocare au declarat aceasta în „Kolozsvári Közlöny“ din 21 Maiu, și că d-l Nicoară după opiniunea lor ar fi avut să se bată mai ântăiu cu acestia noi atestăm, că nici d-l Nicoară, nici noi nu avem cunoscînță despre aceasta și chiar și domnii secundanți își contrađic, de oare-ce mai înainte au

declarat într'un număr din „Ellenzék“, că junimea maghiară n'a vêtëmat personal pe nici unul dintre Români.

Stînd lucrul astfel de sine urmează, că prin declarațiunile din „Kolozsvári Közlöny“ din 21 Maiu a. c. nu numai nu și-au ajuns scopul, ci din contră blamagiul cade asupra acelora, cari fără motiv nu au dat d-lui Nicoară satisfacțiunea cerută.

Cluj, 27 Maiu 1884.

Alexandru Siandor,
secundant.

Nestor Vărărean,
secundant.

*

Junimea română dela universitatea din Cernăuți a ținut la 11/23 Maiu o întrunire, în care și-au exprimat simpatiile față cu colegii lor Români dela universitatea din Cluj.

*

Mila împêrătească. Primim spre publicare următorul

Convocator

cătră onorații domni parochi și preoți-capelani din protopresbiteratul gr-or. al Bistriței.

Spre a ne pute constătu și înțelege în cauza „ajutorului împêrătesc“, care astăzi a devenit una dintre cele mai însemnate întrebări față de viața constituțională a bisericii noastre, și față de demnitatea noastră ca „preoți“, învîtam prin aceasta întreaga preoție din protopresbiteratul gr-or. al Bistriței la o conferință, ce se va ține pre Vineri în 18/30 Maiu a. c. la 9 oare înainte de ameađi în orașul Bistrița, localitatea lui Gros.

Cunoscîndu-vê zelul ce l'a-ți arêtat totdeauna pentru înaintarea și apărarea trebilor sf. noastre biserici și a demnității noastre de „preoți“ credem că și de astădată nici „unul“ nu veți lipsi a urma acestui convocator.

Borgo-Joseni la 12 Maiu v. 1884.

Ioan Buzdug,
adm. protop.

Simeon Monda,
preot-capelan în Borgo-Bistrița.

Teodor Vrășmaș,
paroch în Borgo-Prund.

Pavel Beșa
preot-catechet în Borgo-Prund.

*

Necrolog. A murit la Alba-Iulia în 28 a. l. c. Samuel Cirlea în etate de 74 ani.

Bibliografie.

„Convorbiri literare.“ Anul XVIII. 1 Maiu 1884. Nr. 2. Sumar: Anacoree, viața, scrierile poetului și așa numitele cîntece anacoretice, urmate de traducțiunea cător-va din ele, studiu de M. Gregoriady de Bonachi. — Hatmanul Baltag, operă bufă în trei acte și cinci tablouri, de I. C. Nogruzzi și I. L. Caragiali. (Actui I). — Cilibi Moise. — Vis de poet; Buceciul, poezii de N. Gane. — O carte domnească din 1820, de A. Papadopol Calimah. — Academia română, sesiunea din 1884. — Cât ai trăit, poezie de Stanca. — Bibliografie. — Corespondență. — Erată.

*

„Revista armatei.“ Anul II. 1884. Maiu Nr. 5. Redactată cu concursul corpului oficeresc Sumaru: Revista Interioară. Despre Batalioanele de Vênători de Locot-Colonel Leon. Conferința ținută la cercul militar în prezența Maj. S. R. Carol I. de Colonel O. Sachelarie. — O privire asupra organizării militare a Românilor în secolul al 16-lea de Căpitan Al. Iarca. — Căi cari se cuvîn Bateriilor Călărești de Major Fotino. — Câte-va cuvinte asupra modului de aplicare a legii de recrutare de Căpitan Turnaviț. — O observație practică relativ la facerea taberilor de infanterie de Sub-Locot. I. Costăchescu. — Tactica Artileriei de câmp de Sub-Locot. Mărzea. — Noutăți militare din țară. — Noutăți militare din străinătate. — Bibliografie. —

Serviciul telegrafic

al

„TRIBUNEI“.

(De ieri.)

Cluj, 29 Maiu n. Cu prilegiul celor ce s'au petrecut ieri în congregația comitatului Cluj, s'au ivit temeri de demonstrațiuni pentru ziua de astăzi. De aceea poliția a luat mësuri de lipsă; ele s'au dovedit superflue, de vreme ce pacea era deplină. În cercurile studenților nu se manifestă nici o intenție de a face demonstrațiuni.

Director și redactor responsabil **Ioan Slavici.**

Parochii vacante.

Chinchiș cu filia Bastelec; protopresb. Brașov. Termin 30 zile dela 15 Maiu v. Emolumente: a) casă parochială și grădina de legumi; b) porțiunea canonică ce e a se cumpăra cu 500 fl.; c) dela 41 familii câte o ferdelă de grâu, una de ovės, câte 30 cr. șimbria lemnelor, și câte 20 cr. la apătoază; d) dela 40 familii câte o ferdelă de cereale de cucuruz stărmit, 15 cr. pentru lemne și 20 cr. la botezul domnului; e) venitele stolari regulate în sinod.

Bertin protopresb. Zarandului. Termin 30 zile dela 6/18 Maiu a. c. Emolumente sunt calculate în 325 fl. v. a.

Broșteni, protopresb. Mercurea. Termin 30 zile dela 15 Maiu v.

Bendorf, capelania; protopresb. Nochrich. Termin 30 de zile dela 15 Maiu v. Emolumente: jumătate din toate venitele stolari calculate la 200 fl.

Starea sēmănăturilor.

Frigul causează daune cu deosebire în crumpene, cucuruz, vița de vie, sēcara și grâu în comitatele Komorn, Hont, Pojon; Raab, Edinburg și Beregh; de asemenea strică grēului rugina în comitatele Abauj-Torna, Bács-Bodrogh, Bars, Gran, Csongrād, Csanád, Neogrād, Neutra, Pojon, Raab, Selagiu, Solnoc-Dobāca, Vesprim, Wieselburg, Zala, și Zemplin. Rapita e foarte frumoasă în comitatul Eisenburg, Vesprim și Zemplin. În comitatele Bács-Bodrogh, Békés, Csanád, Hajdu, Tėrnava-micā și Alba-regalā rapita a suferit de așa numitul Melighetes-aeneus și de purei.

Sēcara e foarte frumoasă în Csanád, Beregh, Baranya, Zips și Biharia.

Ovėsul și orđul în genere promit o recoaltă buna. Lucerna și trifoiul sunt foarte frumoase. Fēn mai pretutindene va fi de ajuns. Viile încă promit, judecând după starea lor de acum, un cules bun.

Tērgul de rimători în Steinbruch.

În 28 Maiu n. s'a notat: unguresci bătrani grei 46—47 cr., unguresci grei, tineri 48—48 1/4 cr., de mijloc 49—49 1/2 cr., ușori 50—51 cr, marfă țerănească, grea 46—47 cr., de mijloc — cr. ușoară 50— cr., romānesci de Bakony, grei 48—49 cr., de mijloc 49—50 cr., ușori — cr. sērbesci, grei 48 —49 1/4 de mijloc 49—50 cr. ușori 50—51 cr., îngrășați cu ghindă — cr. per 4% cumpeniți la gară.

Bursa de București.

Cota oficială dela 28 Maiu st. n. 1884.

Table with 3 columns: Item, Cump., and vënd. Items include Renta amort. (5%), Rur. conv. (6%), Impr. oraș. București, Banca națională a Romāniei, Act. de asig. Dacia-Rom., Credit mob. rom., Act. de asig. Naționala, Serisuri fonciare urbane (5%), Societ. const., Schimb 4 luni, and Aur.

Bursa de Viena.

din 28 Maiu st. n. 1884.

Table with 2 columns: Item and Price. Items include Renta de aur ung. 6%, 4%, 5%, hārtie 5%, Imprumulul căilor ferate ung., Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (1-a emisiune), Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (2-a emisiune), Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (3-a emisiune), Bonuri rurale ung., Bonuri rurale ung. cu cl. de sortare, bānățene-timișene, cu cl. de sortare, transilvane, croato-slavone, Despăgubire pentru dijma ung. de vin, Imprumut cu premiu ung., Losuri pentru regularea Tisei și Segedin., Renta de hārtie austriacă, argint austriacă, aur austriacă, Losurile austr. din 1860, Acțiunile băncei austro-ungare, de credit ung., austr., Argintul, Galbeni împērătesci, Napoleon-d'ori, Mārci 100 imp. germāne, Londra 10 Livres sterlinge.

Bursa de Budapesta.

din 28 Maiu st. n. 1884.

Table with 2 columns: Item and Price. Items include Renta de aur ung. 6%, 4%, 5%, hārtie 5%, Imprumulul căilor ferate ung., Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (1-a emisiune), Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (2-a emisiune), Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (3-a emisiune), Bonuri rurale ung., Bonuri rurale ung. cu cl. de sortare, bānățene-timișene, cu cl. de sortare, transilvane, croato-slavone, Despăgubire pentru dijma ung. de vin, Imprumut cu premiu ung., Losuri pentru regularea Tisei și Segedin., Renta de hārtie austriacă, argint austriacă, aur austriacă, Losurile austr. din 1860, Acțiunile băncei austro-ungare, de credit ung., austr., Scrisuri fonciari a le institutului de credit „Albina”, Argintul, Galbeni împērătesci, Napoleon-d'ori, Mārci 100 imp. germāne, Londra 10 Livres sterlinge.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Predeal, Predeal-Budapesta, Budapesta-Arad-Teiuș, Teiuș-Arad-Budapesta, Copșa mică-Sibiu, Sibiu-Copșa mică, Cucerdea-Oșorhei, Oșorhei-Cucerdea, Simeria (Piski)-Petroseni, Arad-Timișoară, Timișoară-Arad, Simeria (Piski)-Uniadoară, Uniadoară-Simeria) and rows for stations and train types (Tren de persoane, Tren omnibus, Tren accelerat, Tren de persoane).

Nota: Numerii incuadrati cu linii groase insemnează oarele de noapțe.

Subscrisul are onoare, a oferi onor. public bogatul seu deposit de diferite mărfuri de manufactură și mărunțișuri en gros și detail cu cele mai ieftine prețuri, afară de aceste recomand onoraților domni preoți și candidați de preoție

materiile mele pentu reverende curate de lână, din fabricile cele mai mari din Austria.

Metrul dela fl. 2.— până la fl. 6.— cele mai fine, pe lângă aceste brăuri de mătasă cu prețuri mai scădute ca până acuma.

Mai am de vëndare și un escelent piano nou (Concert Stutz-Flügel) din fabrica renumită a lui Carl Hoffmann din Viena.

Grigorie Mateiu, comerciant, piața mică.

37 (3—3)

Pentru sesonul de vară

își dă subscrisa firmă voie a recomandă bogatul ei deposit de tot felul de stofe alese cu gust, pentru surtuc și pantaloni, precum și de haine gata pentru bărbați și copii, prețurile fiind cele mai moderate.

Se asigurează un serviciu real și prompt.

Cu deosebită stimă M. Göllner Sibiu, Strada Cisnădiei Nr. 5.

6 (9)

SPIRT

de grad urcat, 90-92 % și rachiu

Frații Hager

Fabrică de spirt în Sibiu.

28 (9—20)

Jos. Untere

fabricant de Sal

Sibiu, ulița crucei Nr.

18 (12—12)

Frații Victor și Emeric Borge

tēmplari de mobile și de binale.

Prima firmă concesionată pentru pompe funebre

Strada pintenului Nr. 26 (Sporergasse).

Spinarea cānelu (Hundsrück)

8 (11)

SIBIU.